

***Energikonferens
Kumla
26–27 maj 2011***

Alternativ finns och de är mer än sannolika

”Sannolikt va, det betyder väl nåt som är likt sanning. Men riktigt lika sant som sanning är det inte om det är sannolikt.

Nu har vi tydligen inte råd med äkta sanningar längre, utan vi får nöja oss med sannolikhetskalkyler. Det är synd det, för dom håller lägre kvalitet än sanningar. Dom är inte lika pålitliga. Dom blir till exempel väldigt olika före och efter.

Jag menar före Harrisburg så var det ju ytterst osannolikt att det som hände i Harrisburg skulle hända, men så fort det hade hänt rakade ju sannolikheten upp till inte mindre än 100 procent så det var nästan sant att det hade hänt. Men bara nästan sant. Det är det som är så konstigt. Det är som om man menar att det som hände i Harrisburg var så otroligt osannolikt så egentligen har det nog inte hänt.”

*Ur Tage Danielssons monolog
1980 Dubbelgöken*

Var tredje svensk är inte särskilt oroad över klimathotet och åtta procent tror att klimatförändringarna är normala fenomen som går över. Detta enligt Naturvårdsverkets rapport.

Är det så att vi bara inte orkar ta till oss vad som händer, att allt är för stort, för globalt och för svårt att ta in. Trots att vi drabbas av diverse fenomen även här i trygga Sverige. I USA har det blivit ”normalt” med tromber varje år vid den här tiden och de tenderar att öka i styrka. Häftiga regn och översvämningar blir allt vanligare för att nämna några fenomen.

Fenomenet växthuseffekten är inget nytt. Joseph Fourier, fransk

matematiker och fysiker, var den första som beskrev växthuseffekten redan 1824.

Jag undrar hur Tage Danielsson hade tolkat det som hände i Fukushima i Japan i våras. Hur sannolikt är det att en tsunami (tänk för några år sedan visste vi inte ens vad det var) skulle orsaka tre härdsmältor. Nu har det hänt vilket gör att flera länder, däribland Tyskland vill stänga kärnkraftverk. Även om verken är säkra är inte värdet det.

Vi människor har lätt att förtränga framförallt komplexa saker som känns svårt att göra något åt. Ändå vet vi att var och en av oss kan göra skillnad. Det finns mycket vi kan göra; välja förnybar energi, åka kollektivt när/där det är möjligt, äta närproducerat, ta cykeln istället för bilen och om du måste ta bilen hålla hastigheten, det sparar mycket utsläpp. Några exempel på vad man kan göra.

Leader Gränslandet har med tre energikonferenser i tre län, Sörmland, Östergötland och Örebro, visat att det går att göra skillnad och att det finns alternativ i form av förnybar energi och energieffektivisering. Och att det går att göra affärer på det för våra entreprenörer.

Kumla kommun som är värd för vår tredje konferens arbetar aktivt med både energi- och klimatplaner. Klimatmålet för Kumla är att vara en fossilfri kommun 2050. Sedan 1995 är Kumla kommun medlem i föreningen Sveriges Ekokommuner (SEkom).

I Örebro län har vindkrafts-utbyggnaden pågått länge sett ur

andra läns perspektiv. Länet har även många småskaliga vattenkraftverk vilket vi har kunnat spegla på den här konferensen.

Tack för en givande interaktiv konferens, utan er deltagare, föreläsare och utställare hade den inte varit möjlig att genomföra.

Avslutningsvis fortsatt citat av Tage Danielssons monolog;

”Tala alltid sanning, barn, sa våra föräldrar till oss. Det får vi inte säga till våra barn utan vi måste lära dom att alltid tala sannolikt. Att säga sannolikheten, hela sannolikheten och ingenting annat än sannolikheten.

Så att dom inser att det som hände i Harrisburg inte kan hända här, eftersom det inte ens hände där, vilket hade varit mycket mer sannolikt, med tanke på att det var där det hände.”

Karina Veinhede

Tidning från energikonferensen i Kumla 26-27 maj 2011

Texter och redigering:
Urban Århammar
www.hjalmarenstidning.se

Bilder:
Amelie von Essen
www.amelievonessen.com

Tryck:
Leader Gränslandet
www.granslandet.se

Innehåll

2. Ledare	Karina Veinhede
3. Kumla sätter vattnet i centrum	Mårten Blomqvist/Edit Ugrai
4. Stor potential för småskalig vattenkraft	Lars Rosén/Robert Davidsson/Johan Lind
5. En leende solrevolutionär	Jan-Erik Eskilsby
6. Mingel, möten och musik	Från konferensen
7. Gröna lösningar inne och ut i det gröna	Från konferensen
8. Hanterar gift för barnens skull	Göran Eriksson
9. Nu börjar snurrorna ge klirr	Nanny Andersson Sahlin/Stig Persson
10. Om framtidens förhållanden	Jessica Carragher Wallner
11. Samverkan kan ge individuella lösningar	Återblick

Kumla sätter vattnet i centrum

Den pågående urbaniseringen påverkar även små kommuner. Kumla växer och har därför bestämt sig för att skapa en sjöpark för invånarna mitt i stadens framtida centrum.

Att fler och fler flyttar till storstadsregionerna och att även universitetsstäderna växer är tydligt, men urbaniseringen betyder inte att alla mindre orter avbefolkas. Kumla gör en offensiv satsning med en vision om att vara 25.000 invånare år 2025 mot dagens dryga 20.000, och det är vattnet som ska hamna i centrum i den nya staden. Det berättade kommunfullmäktiges ordförande Mårten Blomqvist när han hälsade välkommen till energikonferensen i Kumla.

Stadsträdgårdsmästare Edit Ugrai förklarade hur sjöparken som Kumla anlagt mitt i centrum ska bli en plats där människor kan hämta ny energi,

uppleva kultur, få rekreation och genomföra egna aktiviteter. ”Vadå, mitt i centrum”, kanske någon som varit i sjöparken undrar. Den ligger ju i utkanten av Kumla, med bara åkermark åt ena hållet. Ja, men det är österut på den åkermarken som Kumla förväntas växa enligt de idéer som väcktes redan på 1970-talet och som nu börjar realiseras, berättade Edit Ugrai. Det är därför man vill berika den nya staden med en energigivande lunga centralt.

Bygger på längtan och tradition

Hon berättade också om hur Kumla är en ganska ovanlig svensk kommun på så sätt att det nästan inte finns någon sjö inom dess gränser.

– Det man har ont om längtar man efter, menade Edit Ugrai.

Kumla sjöpark är också en stadspark som bygger på en lång lokal tradition. Den är anlagd i dalgången nedanför åsen där de nuvarande centrala delarna av stan finns och den har en naturlig anslutning till Kumlasjön, den konstgjorda sjö som invigdes redan 1935.

Det gör att vattnet och sjöarna i den nya stadsparken både knyter an till och förstärker Kumlas identitet, och dessutom är ett område där man kan hämta andan, träffas och uppleva. Enligt Edit Ugrai är sjöparken tänkt som en länk mellan det befintliga och det nya. Inte någon barriär mellan stadsdelarna, utan ett kitt som knyter ihop.

Som stadsträdgårdsmästaren utvecklade det är en park inte bara något som ”hör till” när man bygger städer.

– Det är inte bara en park. Det är en idé, en idé om en stad, en växande stad, en idé om en identitet.

I Kumla handlar den identiteten alltså mycket om vatten.

Edit Ugrai, stadsträdgårdsmästare i Kumla och kommunfullmäktiges ordförande Mårten Blomqvist (bilden till vänster) berättade om satsningen på att anlägga en sjöpark som stadens framtida centrum.

Johan Lind (till vänster), länsstyrelsen Örebro, Lars Rosén (ovan), ordförande i Svensk Vattenkraftförening och Robert Davidsson (nedan), Lindbacka Bruk var överens om att den småskaliga vattenkraften har stor potential.

Stor potential för den småskaliga vattenkraften

Att det finns potential för den småskaliga vattenkraften är de eniga om, representanterna från länsstyrelsen, det lilla bruket utanför Örebro och vattenkraftföreningen.

Han skäms där han står i Kumlas vackra bibliotek. Han har berättat historier som fått oss att skratta, läst gulliga dikter och raljerat om ”fiskmördarnördar”. Men nu skäms han, Svensk Vattenkraftföreningens ordförande Lars Rosén.

Det han skäms över är det skyttegravskrig som pågår mellan just den småskaliga vattenkraftens företrädare och ekoturismen i allmänhet och sportfiskarna i synnerhet. ”Vi måste börja samverka”, säger han.

Visst är det så. Särskilt som det finns lösningar som gör att sportfisket och den småskaliga vattenkraften skulle kunna verka sida vid sida. Ja, för ekoturismen i stort borde det väl egentligen enbart vara en fördel om de kvarnar och kulturmiljöer som finns kring vattenkraften vårdas. De borde kunna locka turister samtidigt som de producerar klimatneutral el.

Men även om de två sidorna tar sitt förnuft tillfång och börjar samarbeta för lösningar som gör alla nöjda så finns det andra hinder för entreprenörer som vill

ta vara på det arv som finns kring våra vattendrag. Robert Davidsson berättar en skräckhistoria om myndighetskontakterna som han och vännerna som tagit över Lindbacka Bruk utanför Örebro haft.

Fick tolka statens ord för staten

– Ös ut så mycket pengar ni kan på papper, på jurister och konsulter.

Det är rådet Robert Davidsson ger till den som vill få igång något av de ungefär 2.000 vilande småskaliga vattenkraftverken som finns i landet.

Vännernas arbete för att få fart på verksamheten kring Lindbacka Bruk har stött på en hel del hinder. Handläggare på länsstyrelsen har bytts ut så att processen fått starta om från början. Kompletteringar har krävts in av myndigheterna gång efter gång, istället för att de på direkten fått klara besked om vilka handlingar som behövs. Det mest uppspennande är att Lindbacka-gänget fått tolka statens ord för att de statliga handläggarna idag skulle kunna klara av att läsa de gamla handlingarna från arkiven.

Robert Davidsson ångrar inte att han gick in i vattenkraftsprojektet, men önskar förstås en mer transparent och skyndsam handläggning av ärenden från myndigheternas sida.

Det gör Johan Lind på länsstyrelsen också. Han erkänner att det finns en kunskapsbrist på länsstyrelsen. Dels för att ärenden om småskalig vattenkraft är ganska ovanliga. Dels för att länsstyrelsen inte har de resurser som behövs.

Att det finns potential i den småskaliga vattenkraften är ändå tydligt. Enligt Lars Rosén kan den småskaliga vattenkraften klara en produktion som skulle lara hela Göteborgsregionens behov, eller med andra ord motsvarande en kärnreaktor.

Småskaligheten poängen

Lars Rosén förklarar att småskaligheten är själva styrkan med denna vattenkraft. Den gör att man kan hitta lösningar för fisket. Den hjälper också till att minska sårbarheten i och trycket på elnätet. Så det många avfärdar vattenkraften med, att verken är så små, det ser han som själva poängen.

Men som han säger måste det till bättre samverkan, både mellan grupper som har olika intressen av vattendragen och mellan entreprenörer och myndigheter. Allra mest behövs det kunskap om småskalig vattenkraft.

– Det finns förbluffande dåligt med vetenskaplig analys, slår Lars Rosén fast.

Jan-Erik Eskilsby bygger klimatsmarta hus som klarar att lagra sommarens överskott av solenergi för vinterns behov av värme.

En leende revolutionär Solen går ihop om fem år

Att lyckas fånga solen i marken, det låter som något ur en grekisk saga. Men det är precis vad Jan-Erik Eskilsby har gjort.

Om någon säger ”revolutionär”, vad får du för bilder i huvudet då? Antagligen en sliten t-shirt eller bleknad affisch med Che Guevara som motiv. Kanske är det dags att byta ut den bilden mot en av en förälskad, leende man som bygger hus.

Att den ljusa svenska sommaren innehåller så många soltimmar att energin därifrån skulle täcka vårt totala energi-behov många gånger om är ingen hemlighet. Svårigheten har varit att lagra solenergin tills vi behöver den under den kalla vintern. Möjligen kan vi mentalt bevara ett och annat soligt minne att plocka fram när det är som mörkast, men med minnen värmer vi inga kalla köks-golv som vi måste släpa oss fram över för att koka frukostgröten i januari.

Men den där förälskade, leende byggaren har lyckats med att lagra solen. Han har fångat den i marken under huset kan man säga.

Solenergi ger värme året om

Det är inte så att Jan-Erik Eskilsby är någon magiker. Ingen mytologisk figur ur de grekiska sagorna heller. Nej, han har helt enkelt utnyttjat befintlig teknik,

gammal kunskap och kombinerat ihop det med sina egna visioner.

Det Jan-Erik Eskilsby gör i sina hus är att han fångar solens energi och leder ner den under husen till en grussfär där den lagras. Att ta värme underifrån är ingenting nytt, men det revolutionära är att det visat sig att den lagrade solenergin faktiskt räcker till värme och varmvatten hela året. Han blev själv förvånad över att det relativt enkla systemet var så effektivt.

Betalar sig på sju år

Det handlar heller inte om några gigantiska summor att lägga ut när man bygger nytt. För en villa beräknar han att investeringen betalat sig redan efter sju år. För nybyggda skolor och industrier lär det vara ännu mer kostnadseffektivt.

Så kan det gå när någon får upp ögonen för hur det ser ut i världen. Att Jan-Erik Eskilsby överhuvudtaget satte igång att fundera på den här lösningen berodde på att han började klura på hur han med sin erfarenhet från byggbranschen kunde göra en insats för klimatet.

Om nu det här värmesystemet är så effektivt, då borde han bli en förmögen man, menade någon i publiken.

– Det känns bra, log han förälskad till svar – solrevolutionären Jan-Erik Eskilsby

Sverige är sämst i klassen på att satsa på sole. Det dystra budskapet levererar Göran Bryntse (bilden nedan), aktiv inom SERO (Sveriges Energiföreningars RiksOrganisation), under sin föreläsning på energikonferensen. Klassen han pratar om är EU, och om man jämför med exempelvis ljuset i samma klass, Tyskland, så ligger vi riktigt risigt till.

Göran Bryntse har ändå vissa förhoppningar om att detta ska förändras. Bland annat hoppas han att den utredning som Lennart Söder gjort – angående möjligheterna att ansluta förnybar el till elnätet och därmed göra det mer lönsamt med vindkraft, sole och annan så kallad egenel – ska leda fram till konkreta resultat.

Han hoppas också på att politikerna och myndigheterna ska bli bättre på att hänga med i den snabba utvecklingen av exempelvis solceller och därigenom förstå framtidsmöjligheterna bättre. Just nu har många producenter av solceller det kärtvt, och Bryntse menar att de behöver stöd ett tag till. Men hans prognos är att om fem år kommer solelsbranschen att blomstra eftersom verkningsgraden i solcellerna hela tiden ökar.

Elever från kulturskolan spelade vid invigningen av energikonferensen och även vid middagen i den gamla officersmässen i Sannahed bjöds det på musikunderhållning.

Under mat- och fikarasterna fanns goda chanser för konferensdeltagare, föreläsare och utställare att knyta värdefulla kontakter. Kontakter som så småningom kanske leder till helt nya kombinationer av småskaliga energilösningar. För det är ju genom samverkan de stora stegen framåt tas.

Efter det första intensiva föreläsningsspasset blev det en tur till Kvarntorpshögen. Andra dagen bjöd på studiebesök, där konferensdeltagarna hade att välja på SAKAB och Kumla sjöpark.

Göran Eriksson är VD på SAKAB sedan tre år. Han oroas av att intresset för miljöfrågor tycks minska i samhället.

Hanterar gift för barnens skull

Det är för barnens skull som SAKAB finns, förklarar företagets VD Göran Eriksson. Om vi inte längre trodde på framtiden skulle det inte behövas någon avfallshantering, menar han. Samtidigt är han orolig för att miljöintresset tycks minska.

Energikonferens studiebesök i Kumla var av skilda slag. Man kunde titta på den idylliska sjöparken som pekar mot framtiden eller åka ut till SAKAB och se delar av allt det avfall och de gifter vi lämnar efter oss, och som hamnar för förvaring, återvinning eller förbränning hos företaget.

Men Göran Eriksson, VD för bolaget sedan tre år är tydlig med att även SAKAB:s verksamhet bygger på en stark framtidstro. Skulle vi inte längre tro på att det finns en framtid för våra barn och barnbarn så skulle det inte heller finnas någon anledning ta reda på de restprodukter, det avfall och de gifter vi lämnar efter oss.

Tackar motståndarna för kompetensen

SAKAB startades för över 40 år sedan, när vi började komma på att vi faktiskt måste lära oss att städa upp vår egen skit, rent ut sagt. Att Sverige skulle ha en avancerad anläggning som skulle kunna ta emot giftigt avfall var de flesta överens om, men ingen ville förstås ha den i närheten.

Idag tackar Göran Eriksson motståndarna. Deras kamp gjorde att SAKAB fick väldigt stränga krav på

sig, vilket i sin tur har gjort att företaget skaffat sig mycket hög kompetens.

Men hur hög kompetens SAKAB än har så går det inte att återvinna, sanera eller förbränna allt. Vid vandringen runt inne på SAKAB-området får vi se hur deponin där det som blir kvar förvaras hela tiden växer. En nyttig syn. För hur duktiga och avancerade vi än anser oss vara när det gäller klimatsmarta lösningar, så lämnar vi fortfarande mycket gifter efter oss och så lär det förbli länge än.

Göran Erikssons eget miljöintresse väcktes på 1960-talet när problemen med övergödning av vattendrag blev tydliga. De problemen gick att lösa och Göran Eriksson låter positiv när han pratar om framtiden. Men han är också orolig och klar över att det finns många utmaningar. Både för SAKAB, som numer är ett helt konkurrensutsatt bolag, och för samhället i stort.

Mer fokus på värde än miljö

Göran Eriksson hänvisar till SOM-institutets opinionsmätningar som visar att miljöintresset dalat. Det är enligt honom det rationella skälet till att politiker inte alls pratar miljö på samma sätt idag som tidigare. De ser helt enkelt inte någon chans att få röster på miljön, menar han. Göran Eriksson menar också att fokus när det gäller återvinning har hamnat på värdet av den. Det är ekonomi mer än miljötank som styr.

Eftersom han menar att SAKAB:s verksamhet genomsyras av miljömedvetenhet så kan det bli svårt att

konkurrera på lika villkor med konkurrenter som inte har lika kvalitativa lösningar.

Han ger både en och två kängor till politikerna för att de ännu inte infört EU:s avfallsdirektiv i Sverige, för att det inte går att spåra avfallet och för att det inte finns några riktiga verktyg för tillsyn av hanteringen.

Göran Eriksson är medveten om att det ligger på oss själva att lyfta frågan. Både för oss som medborgare och för SAKAB som företag, och han är nöjd med det samarbete som företaget har med kommunerna runt omkring och de forsknings- och utvecklingsprojekt som man driver tillsammans med bland annat Örebro universitet. Det är tydligt att den kritik han kommer med görs av omtanke. Att den framförs för barnens skull. För barnbarnens skull.

Kjell Lundström agerade på ett skickligt sätt moderator under konferensen och höll god ordning på både föreläsare och debattörer.

Klimatstrategen Nanny Andersson Sahlin berättade om länsstyrelsens arbete med vindkraft.

Nu börjar snurrorna ge klirr i kassan

Nu börjar vindkraftssatsningen i Östernärke att betala sig. Medlemmarna i den ekonomiska föreningen Kvismardalens Vind kan

Stig Persson är ordförande i Kvismardalens Vind, en ekonomisk förening som har tre vindkraftverk i Östernärke.

glädja sig åt att producera förnybar energi samtidigt som de får klirr i kassan. Men hur påverkar den europeiska landskapskonventionen vindkraften?

Vindkraften brukar alltid ge upphov till frågor och debatt. Så var det också på Kumla-konferensen. Stig Persson, ordförande för den ekonomiska förening i Östernärke som har tre vindkraftverk utanför Odensbacken, berättade om hur Kvismardalens Vind lyckats få med sig en stor del av traktens befolkning i satsningen.

– Ha en dialog med grannarna väldigt tidigt, säger Stig Persson.

Även om processen kan vara lång tills vindkraftverken blir resta så är det viktigt att hela tiden informera om vad som är på gång.

– Vad man än bygger så tar det ett tag, som Stig Persson säger.

Över 200 medlemmar

Lyckas man få med många människor i en ekonomisk förening som driver vindkraften så är det förstås också lättare att visa på nyttan av vindkraften. Det har de lyckats med i Östernärke. Där delar över 200 personer på dryga tusentalet andelar i de tre verken.

När man nu dessutom kan börja ge utdelning i form av pengar, trots att Kvismardalens kraftverk med dagens mått mätt är ganska små, så ökar förstås engagemanget ännu mer. Engagemanget från de stora elbolagen att släppa in vindkraften på

elnätet är dock svalare. Anslutningsavgifterna har ökat dramatiskt för varje verk.

Så finns det ju en och annan myndighet som har synpunkter på vindkraften. Nanny Andersson Sahlin är klimatstrateg på länsstyrelsen i Örebro och berättar att man där håller på att revidera sin vindkraftspolicy. Det ska bland annat tittas på hur flyttfågelstråk och fladdermöss kan påverkas.

Energimyndigheten håller också på med att titta på riksintresset för vindkraft plus att kommunerna börjar lägga till särskilda vindkraftsplaner till sina översiktsplaner.

Ratificerad konvention

Ännu en myndighet som kan komma att ha synpunkter på vindkraftsetableringar är Riksantikvarieämbetet. Det är nämligen den myndigheten som har i uppdrag att genomföra den europeiska landskapskonventionen som Sverige nyligen ratificerat.

På myndighetens hemsida kan man läsa att ”den europeiska landskapskonventionen syftar till att förbättra skydd, förvaltning och planering av europeiska landskap”. Det betyder att det är en konvention som vindkraftsbranschen kommer att bli tvungen att förhålla sig till på något sätt.

Men Stig Persson avskräcks inte av att det finns många instanser som har synpunkter på vindkraften och att det kan vara väldigt krångligt med tillståndsgivningen. Redan på 1990-talet byggde han sitt första verk hemma på gården, och trots att han är pensionär nu kan det säkert bli fler.

Framtidsstrategen Jessica Carragher Wallner gav en bild av trender som redan är på gång och framtida förändringar att förhålla sig till.

Om framtidens förhållanden

Förändringar betyder utmaningar. Jessica Carragher Wallner gav en inblick i vad vi kan komma att behöva förhålla oss till som individer och i våra yrkesroller i framtiden.

– Alla behöver förhålla sig till samma omvärld, men den betyder olika saker för olika organisationer och företag.

Så inledde framtidsstrategen Jessica Carragher Wallner sin föreläsning på energikonferensen, och hon påpekade att den bild hon gav av omvärldsförändringar inte handlade om vad som är rätt eller fel utan helt enkelt om vad som är på gång enligt de framtidsanalyser som finns. Sedan får var och en tolka dessa analyser, förhålla sig till och agera efter dem.

Ökat fokus på hållbarhet

En trend som Jessica Carragher Wallner ser är att det finns ett ökat fokus på hållbarhet. Vi går från att reagera på existerande miljöproblem till att tänka på att bygga för framtiden. Acceptansen för detta tänkande finns hos människor, men går också igen

hos myndigheterna. En del i detta kan vara det som Jessica Carragher Wallner kallar för ”juridifiering”. Hon menar att det kommer att fortsätta bli fler och fler förordningar och lagar som vi måste förhålla oss till.

Krav på enkelhet

En annan utveckling är att vi upplever att vi har brist på tid allt mer. Allra mest upplever barnen detta fenomen. De upplever mängden av val som finns att göra idag som stressande.

Samtidigt är det allra viktigaste för människor att kunna känna sig trygga och att uppleva livskvalitet, något som kan vara oerhört skilda saker för olika individer.

När det gäller energi så kommer kraven att vara att det är något som är enkelt, något som fungerar, något som bara finns där. Den får gärna vara ren, men det viktigaste är enkelheten.

Där ligger en stor utmaning för både politiker och företag, att se till att den hållbara och klimatsmarta energin finns tillgänglig för konsumenterna på ett så enkelt sätt att den blir det självklara valet.

Leif Göthberg gjorde klart att det finns mycket att göra på energi-effektiviseringsområdet inom byggnadsvård, inte minst i kyrkorna.

”Det kan bli fel fast man tänkt bra”

Leif Göthberg från Arkitektur & Byggnadsvård jobbar mycket med restaurering och renovering av kyrkor. Med tanke på att bara Svenska kyrkan äger ungefär 20.000 byggnader som drar oerhört mycket energi, inte minst för uppvärmning, så förstår man att för att lösa klimatfrågan gäller det inte bara att hitta nya smarta sätt att producera el. Vi kan komma en bra bit på väg bara genom att effektivisera vår energianvändning.

Men arbetet i kulturhistoriska miljöer som exempelvis kyrkor är inte helt okomplicerat. Man kan inte göra vilka ingrepp som helst. Man måste ta hänsyn både till estetiska och antikvariska frågor. Men det är också så att gamla byggnader inte alltid reagerar som de borde på energieffektiviseringsåtgärder, berättar Leif Göthberg.

– Man får vara väldigt observant på vad som händer i huset. Det kan bli fel fast man tänkt bra.

Men är man både observant och tänker rätt finns det stora insatser på byggnadsvårdsområdet i form av nya material och lösningar som inte påverkar det estetiska negativt.

Kommunala behov gynnar bioenergi

Regionförbundets Peter Åslund berättade om den utveckling på bioenergiområdet som finns i Örebro län. Han lyfte specifikt fram Kumlas grannkommun Hallsberg som ett gott exempel. Där har kommunen vänt sig till olika entreprenörer för att få hjälp med att lösa kommunens behov i olika orter. Det har gett bioenergiproducenterna en grund att stå på för att sedan nå en vidare kundkrets av villor och industrier med lösningar som bygger på skogsflis, spannmål och annan lokalt producerad bioenergi.

Det regionförbundet i sin tur kan göra rent konkret för att driva på utvecklingen är bland annat att hjälpa till med nätverksbyggande, informations spridning och utbildningar berättade Peter Åslund. Som han sa räcker det inte med att kunna producera bioenergi, man måste kunna räkna rätt i prissättningen också.

Peter Åslund från regionförbundet berättade om de satsningar på bioenergi och biogas som görs i regionen.

Samverkan för individualism

Ska sanningen fram så tvekade jag allt lite när jag fick frågan om jag och fotograf Amelie von Essen ville vara med och dokumentera den första energikonferensen i Katrineholm för ett år sedan. Lite för att jag själv inte tyckte att jag hade tillräckliga kunskaper, men också lite för att jag undrade vad en viss Göran Persson gjorde i programmet för en konferens om småskaliga energilösningar. Under sin politiska karriär var han väl aldrig så där fantastiskt aktiv för att underlätta för småskaliga lösningar, tänkte jag.

Men i sitt hyllningslov till kossan i juni 2010 prickade Persson skickligt in den jag är, en medel-Svensson på många sätt och vis. Visst är jag orolig för klimathotet, och visst vill jag bidra till en hållbar utveckling på de sätt jag kan. Bara det inte drabbar mig personligen. För samtidigt som jag vill ha gott samvete så vill jag fortsätta leva ett gott liv.

När det gäller energi så var och är jag precis samma medel-Svensson som omvärldsanalitikern Jessica Carragher Wallner beskriver nästan precis ett år senare. För mig är energi något som bara kommer, precis som vattnet ur kranen. Det ska vara enkelt med energi. Det ska fungera bra. Det ska vara billigt, och är det dessutom så klimatsmart, hållbart och rent som möjligt så att jag kan leva gott med det där goda samvetet så är det toppen.

På så sätt har det här året och energikonferenserna i Katrineholm, Finspång och Kumla inte förändrat mig ett dugg. Jag är fortfarande inte särskilt kunnig i tekniken kring småskaliga energilösningar. Däremot är jag mäktat imponerad av de människor som jobbar med att hitta lösningar, och jag är mycket spänd på att få ta del av vad de nätverk som verkar ha vuxit fram det här året ska leda fram till.

För det är ju så att ingen har en universallösning i energifrågan. Det måste till en samverkan, en kombination, för att nå fram till de bästa individuella lösningarna. För mig i min fastighet, i min by, i min kommun. Den samverkan tror och hoppas jag har fått en rejäl skjuts av konferenserna, och det gör att det har varit oerhört spännande att få vara med.

Urban Århammar

Bilderna på den här och förra sidan är en återblick med bilder från energikonferenserna i Katrineholm, Finspång och Kumla.

Tack för den här gången!

*Leader Gränlandet
Bievägen 1
641 46 Katrineholm*

*kansli@granslandet.se
www.granslandet.se*

